

Právo na spravedlivý proces

Aplikací § 342 odst. 1 písm. b) trestního řádu v již neplatném znění, a z toho plynoucím nezohledněním kritéria přiměřenosti, jež je podle rozhodného znění tohoto ustanovení pro výši splátek peněžitého trestu určující, se obecný soud při svém rozhodování dopustil svévole, v důsledku čehož došlo k porušení práva stěžovatelky na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

(Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. III.ÚS 245/23 ze dne 7.3.2023)

Ústavní soud rozhodl ve věci ústavní stížnosti stěžovatelky B. T., zastoupené JUDr. V.J., Ph.D., LL.M., advokátem, sídlem P., proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové - pobočky v Pardubicích ze dne 19. ledna 2023 č. j. 63 T 8/2021-4869, spojené s návrhem na odklad vykonatelnosti, za účasti Krajského soudu v Hradci Králové - pobočky v Pardubicích, jako účastníka řízení, a Krajského státního zastupitelství v Hradci Králové, jako vedlejšího účastníka řízení, tak, že usnesením Krajského soudu v Hradci Králové - pobočky v Pardubicích ze dne 19. ledna 2023 č. j. 63 T 8/2021-4869 bylo porušeno právo stěžovatelky na soudní ochranu zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové - pobočky v Pardubicích ze dne 19. ledna 2023 č. j. 63 T 8/2021-4869 se ruší.

Z odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Ústavní stížností se stěžovatelka domáhá zrušení v záhlaví specifikovaného usnesení Krajského soudu v Hradci Králové - pobočky v Pardubicích (dále jen "krajský soud") z důvodu porušení ústavně zaručeného práva podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a dále porušení čl. 95 odst. 1 Ústavy České republiky. Současně stěžovatelka navrhla odložit vykonatelnost napadeného usnesení podle § 79 odst. 2 zákona č. [182/1993](#) Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o Ústavním soudu").

2. Z ústavní stížnosti a přiložených soudních rozhodnutí se podává, že stěžovatelka byla rozsudkem krajského soudu ze dne 28. 3. 2022 č. j. 63 T 8/2021-4663, ve spojení s usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 20. 10. 2022 č. j. 2 To 69/2022-4789, uznána vinnou zločinem úvěrového podvodu podle § 211 odst. 1, 5 písm. c) zákona č. [40/2009](#) Sb., trestní zákoník, dílem dokonaným a dílem ukončeným ve stádiu pokusu podle § 21 odst. 1 trestního zákoníku, za což byla odsouzena mimo jiné k peněžitému trestu ve výši 200 denních sazeb, každé ve výši 1 500 Kč, tj. celkem 300 000 Kč. Odsuzující rozsudek nabyl právní moci dne 20. 10. 2022.

3. Stěžovatelka podala dne 17. 1. 2023 žádost o povolení splátek peněžitého trestu, z něhož již v té době uhradila 100 000 Kč. Zbývajících 200 000 Kč žádala rozvrhnout do měsíčních splátek ve výši 3 500 Kč na dobu pěti let s tím, že by tímto způsobem peněžitý trest uhradila do doby, než uplyne pětiletá zkušební doba, na niž byl podmíněně odložen jí uložený trest odnětí svobody.

4. Krajský soud rozhodl o žádosti napadeným usnesením tak, že stěžovatelce povolil splácet zbytek peněžitého trestu v devíti měsíčních splátkách, konkrétně v osmi splátkách ve výši 22 222 Kč a v jedné splátce ve výši 22 224 Kč; splatnost poslední měsíční splátky stanovil ke dni 20. 10. 2023.

Odůvodnil, že nemohl povolit měsíční splátky ve výši navrhované stěžovatelkou, neboť byl vázán ustanovením § 342 odst. 1 zákona č. [141/1961](#) Sb., trestní řád, dle něhož lze povolit splácení peněžitého trestu ve splátkách tak, aby byl celý uhrazen nejpozději do jednoho roku od právní moci odsuzujícího rozsudku. Výši splátek proto určil tak, aby byla zbývající část stěžovatelčina peněžitého trestu uhrazena do této doby.

II. Argumentace stěžovatelky

5. Stěžovatelka namítá, že krajský soud v její věci aplikoval neplatnou právní úpravu, konkrétně ustanovení § 342 odst. 1 trestního řádu ve znění účinném do 30. 9. 2020. Upozorňuje, že od 1. 10. 2020, kdy nabyl účinnosti novelizační zákon č. [333/2020](#) Sb., dané ustanovení již neobsahuje podmínku splacení peněžitého trestu ve lhůtě jednoho roku od právní moci odsuzujícího rozsudku. Podle důvodové zprávy k tomuto zákonu má soud stanovit délku splácení tak, aby peněžitý trest plnil svůj účel; výše splátek by měla být přiměřená, aby odrážela i osobní a majetkové poměry pachatele. Krajský soud však nijak neposuzoval osobní a majetkové poměry stěžovatelky, nýbrž pouze poukázal na nutnost úhrady peněžitého trestu během jednoho roku od právní moci odsuzujícího rozsudku, přestože tato podmínka již z předmětného ustanovení nevyplývá. Stěžovatelka uzavírá, že krajský soud porušil její ústavně zaručené právo na spravedlivý proces, když v její věci aplikoval již neplatnou právní úpravu, jež je pro ni nepříznivější, a rozhodl v přímém rozporu se smyslem a účelem novelizačního zákona.

III. Řízení před Ústavním soudem

6. Ústavní soud rozhodl usnesením ze dne 1. 2. 2023 č. j. III. ÚS 245/23-16, že se vykonatelnost napadeného usnesení odkládá do právní moci rozhodnutí o ústavní stížnosti.

7. Dále vyzval krajský soud a vedlejšího účastníka, aby se vyjádřili k ústavní stížnosti.

8. Krajský soud ve svém vyjádření ze dne 1. 2. 2023 uvedl, že vyšší soudní úřednice v posuzované věci skutečně aplikovala již neplatné znění § 342 odst. 1 písm. b) trestního řádu.

9. Vedlejší účastník se dne 7. 2. 2023 vyjádřil obdobně a konstatoval, že ústavní stížnost považuje za důvodnou.

10. S ohledem na obsah obou vyjádření je již Ústavní soud nezasílal stěžovatelce k replice.

11. Podle § 44 zákona o Ústavním soudu, rozhodl Ústavní soud ve věci bez konání ústního jednání, neboť od něj neočekával další objasnění věci.

IV. Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

12. Ústavní soud posoudil splnění procesních předpokladů řízení a shledal, že ústavní stížnost byla podána včas osobou k tomu oprávněnou a zastoupenou advokátem na základě speciální plné moci pro zastupování v tomto řízení před Ústavním soudem, splňuje i ostatní zákonem stanovené náležitosti a Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Ústavní stížnost je přípustná, neboť stěžovatelka vyčerpala všechny zákonné procesní prostředky k ochraně svého práva (§ 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu a contrario).

V. Vlastní posouzení

13. Ústavní soud opakovaně konstatoval, že není součástí soudní soustavy (čl. 91 Ústavy České republiky), a proto mu v zásadě nepřísluší právo zasahovat do rozhodovací činnosti obecných soudů [viz např. nález ze dne 1. 2. 1994 sp. zn. III. ÚS 23/93 (N 5/1 SbNU 41) (všechna rozhodnutí

Ústavního soudu jsou dostupná pod <https://nalus.usoud.cz>]. Vedení řízení, zjišťování a hodnocení skutkového stavu, výklad podústavního práva a jeho použití na jednotlivý případ jsou v zásadě věcí obecných soudů a o zásahu Ústavního soudu - jako soudního orgánu ochrany ústavnosti - do jejich rozhodovací činnosti lze uvažovat za situace, kdy je jejich rozhodování stíženo vadami, které mají za následek porušení ústavně garantovaných práv či svobod stěžovatelů.

14. Proces výkladu a použití podústavního práva bývá stížen takovouto kvalifikovanou vadou zpravidla tehdy, nezohlední-li obecné soudy dopad některého ústavně zaručeného základního práva či svobody na posuzovanou věc nebo se dopustí neakceptovatelné libovůle či svévole, spočívající v nerespektování jednoznačně znějící kogentní normy, ve zjevném a neodůvodněném vybočení ze standardů výkladu, jenž je v soudní praxi uznáván, resp. který odpovídá všeobecně přijímanému (doktrinálnímu) chápání dotčených právních institutů, nebo v rozhodování bez bližších kritérií či alespoň zásad odvozených z právní normy [srov. náleze ze dne 25. 9. 2007 sp. zn. Pl. ÚS 85/06 (N 148/46 SbNU 471) a náleze ze dne 24. 11. 2004 sp. zn. III. ÚS 351/04 (N 178/35 SbNU 375)]. Takovou kvalifikovanou vadu shledal Ústavní soud v napadeném rozhodnutí.

15. Jak shodně tvrdí všichni účastníci, resp. vedlejší účastník řízení o ústavní stížnosti, krajský soud své rozhodnutí opřel o právní úpravu, jež v době jeho rozhodování již byla neplatná. Konkrétně krajský soud v posuzované věci aplikoval § 342 odst. 1 písm. b) trestního řádu ve znění účinném do 30. 9. 2020, podle něhož mohl předseda senátu na žádost odsouzeného z důležitých důvodů povolit "splácení peněžitého trestu po částkách tak, aby byl celý zaplacen nejpozději do jednoho roku ode dne, kdy rozsudek nabyl právní moci". S účinností od 1. 10. 2020 přitom odkazované ustanovení trestního řádu stanoví, že předseda senátu může na žádost odsouzeného z důležitých důvodů povolit "splácení peněžitého trestu v přiměřených měsíčních splátkách". Tuto změnu právní úpravy, k níž došlo zákonem č. [333/2020](#) Sb., však krajský soud ignoroval.

16. Tomu odpovídá i odůvodnění napadeného usnesení, v němž se krajský soud v podstatě omezuje na konstatování, že nebylo možné stanovit splátky peněžitého trestu ve výši požadované stěžovatelkou, nýbrž bylo nutné jejich výši určit tak, aby byl celý peněžitý trest zaplacen do jednoho roku od právní moci odsuzujícího rozsudku, jak vyžaduje zákon. Krajský soud se nikterak nezabýval otázkou, zda je výše stanovených splátek přiměřená z hlediska osobních a majetkových poměrů stěžovatelky. Přitom právě kritérium přiměřenosti je podle § 342 odst. 1 písm. b) trestního řádu pro výši splátek peněžitého trestu určující.

17. Z výše uvedených důvodů Ústavní soud shledal, že se krajský soud zjevně nesprávnou aplikací zákonné normy dopustil svévole, v důsledku čehož došlo k porušení práva stěžovatelky na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

VI. Závěr

18. Na základě výše uvedeného Ústavní soud rozhodl, jak je ve výroku nálezu uvedeno, tj. ústavní stížnosti vyhověl podle § 82 odst. 2 písm. a) a odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu.

19. Bude povinností krajského soudu, aby - vázán právním názorem Ústavního soudu vysloveným v tomto nálezu (čl. 89 odst. 2 Ústavy České republiky) - znovu rozhodl o žádosti stěžovatelky a své rozhodnutí náležitě odůvodnil. Ústavní soud tímto nijak nepředjímá výsledek řízení, ani se k němu nevyjadřuje, ať již výslovně, či implicitně.

Další články:

- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)
- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)